

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Ludmily Valentové a v právní věci žalobce: **Y. D.**, zast. advokátem Mgr. Alexandrem Vaškevičem, se sídlem AK Františkánská 7, Plzeň, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, ze dne 13. 10. 2004, č. j. 62 Az 510/2003 – 47,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 21. 3. 2003, č. j. OAM-999/VL-07-19-2003, byla podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), zamítnuta žádost stěžovatele o udělení azylu jako zjevně nedůvodná. Žalobu proti rozhodnutí Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci výše označeným rozsudkem zamítl. Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel kasační stížnost, v níž namítá nesprávné posouzení právní otázky v předcházejícím řízení. Stěžovatel se ve své zemi dostal do finančních potíží, kdy vymahači dluhů, které měla mít stěžovatelova matka, jej pronásledovali, způsobili mu i zranění na ruce. Použili osob ze zločineckých struktur a stěžovatel tak byl ohrožen na zdraví, ale i na životě. Pokud hledal ochranu u státních orgánů, zjistil, že i tyto jsou součástí zločineckých struktur, nezbylo mu než vycestovat ze země a požádat o azyl. Stěžovatel je přesvědčen, že je u něj dán důvod k udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona, neboť patří do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur. Stěžovatel má rovněž za to, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, a na základě takto zjištěného skutkového stavu nebylo možno ve správním řízení spolehlivě rozhodnout. Soud rovněž ponechal zcela bez povšimnutí návrh na provedení důkazu výsledkem pana V. B.; v odůvodnění napadeného

rozhodnutí není vůbec uvedeno, jakými úvahami se soud řídil při rozhodování o zamítnutí tohoto důkazního návrhu. Z tohoto důvodu je napadený rozsudek nepřezkoumatelný. Stěžovatel dále namítá, že krajský soud byl povinen přezkoumat napadené rozhodnutí i správní řízení jemu předcházející z hlediska dodržení procesních předpisů. Žalovaný se dopustil porušení správního řádu minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci. Rozhodnutí žalovaného rovněž neodpovídá ust. § 47 odst. 3 správního řádu, když zde uvedené odůvodnění považuje za nedostatečné. Stěžovatel nesouhlasí ani se způsobem, s jakým se soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážky vycestování. Stěžovateli v případě jeho návratu do vlasti hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení, těmito okolnostmi se však ani žalovaný úřad ani soud nezabývaly. S ohledem na uvedené důvody, které lze podřadit pod ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, požaduje stěžovatel, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, současně namítá, že v přednesu věcné situace stran nesprávného posouzení právní otázky soudem, se tato mýlí s příběhem předneseným stěžovatelem v řízení před správním orgánem, třeba v tom, že snad před vydíráním hledal ochranu u státních orgánů, od čehož potom odvíjí další. Není zřejmé, k prokázání čeho soudu navrhoval vyslechnout jiného žadatele o azyl; v žalobě se stěžovatel omezil pouze na výčet ustanovení správního řádu, která měl správní orgán porušit a obecné zpochybnění závěru o zjevné nedůvodnosti žádosti o azyl, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak rozhodnutí soudu byla vydána v souladu s právními předpisy. V dalším žalovaný odkázal na správní spis; kasační stížnost navrhuje jako nedůvodnou zamítnout.

Nejvyšší správní soud posoudil v první řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Dle ustanovení § 109 s. ř. s. byl Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel podal návrh na zahájení řízení o udělení azylu dne 9. 3. 2003. Jako důvod, pro který žádá o udělení azylu v České republice, uvedl vydírání neznámými osobami pro dluh matky. Neměl žádné peníze na zaplacení, vymahači mu začali vyhrožovat zabitím a zranili jej na ruce. Odjel proto ke své babičce, poté se rozhodl odcestovat do České republiky. V pohovoru ze dne 20. 3. 2003, konaném na žádost stěžovatele v ruském jazyce, uvedl opět důvody, pro které podal žádost o azyl; během pobytu u babičky neznámými vyděrači kontaktován nebyl, nechtěl však u ní zůstat, neboť se obával, že by ho tam mohli najít. Dále uvedl, že se neobrátil s žádostí o pomoc na policii, protože měl strach z vyděračů. Neobrátil se ani na žádnou jinou instituci. Rozhodl se Ukrajinu opustit, po příjezdu do České republiky v roce 2002 zde pobýval nejprve na základě platného turistického víza, po skončení jeho platnosti zde pobýval nelegálně. Chtěl pracovat, ale byl zadržen příslušníky cizinecké policie, obdržel správní vyhoštění, proto se rozhodl vstoupit

do azylového řízení. Závěrem vypověděl, že neměl nikdy žádné problémy se státními orgány, v případě návratu se obává pouze výhrůžek vyděračů, jiné důvody neuvedl.

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci dospěl při přezkoumávání rozhodnutí žalovaného ke stejnému závěru jako žalovaný správní orgán, tedy že stěžovatel neuvedl v řízení o udělení azylu žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu a žalovaný tedy nepochybil, když žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu; na základě výše uvedeného soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnosti, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

Dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 tohoto zákona.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Tvrzenou nezákonnost spatřuje stěžovatel v nesprávném posouzení právních otázek soudem v předcházejícím řízení, když zpochybňuje závěr soudu i správního orgánu o tom, že důvody jím uplatňované neodůvodňují aplikaci § 12 zákona o azylu.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Tvrzená nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav

je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Nejvyšší správní soud se v případě stěžovatele ztotožňuje s hodnocením a závěry Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci, který byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 s. ř. s. rozsahem a důvody podané žaloby a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Zákonodárce v ustanovení § 12 zákona o azylu implementoval ustanovení čl. 1 odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, přijaté v Ženevě dne 28. 7. 1951 a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků, přijatého v New Yorku dne 31. 1. 1967, z něhož zřetelně vyplývá, že se musí jednat o represi ze strany státu z důvodu příslušnosti k určité společenské vrstvě, resp. sociální skupině. V daném případě se o takovou státní represi nejednalo, stěžovatel, jak sám uvedl, má strach se vrátit na Ukrajinu kvůli neznámým vyděračům. Důvodem žádosti nebyly problémy stěžovatele se státními orgány Ukrajiny pro příslušnost k určité sociální skupině, ale obavy před soukromými osobami a v neposlední řadě snaha o legalizaci pobytu v České republice.

Naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplynula nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst. 1 písm. g) zákona, nepochybil správní orgán, zamítl-li žádost jako zjevně nedůvodnou, aniž by zkoumal další důvody pro udělení azylu. Tehdy správní orgán rozhodne konečným způsobem ve věci, bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona.

V daném případě, kdy stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil obavami z jednání soukromých osob a snahou legalizovat svůj pobyt v České republice, aniž by jakkoli zmiňoval své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem, Ministerstvo vnitra správně vyhodnotilo situaci, následkem čehož nebyl stěžovateli azyl podle ustanovení § 12 azylového zákona udělen. Obavy z jednání soukromých osob nejsou z tohoto hlediska relevantní a nezakládají statut uprchlíka ve smyslu mezinárodního práva ani české právní úpravy.

Správní orgán a následně i soud se proto tvrzené nezákonnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. nedopustily.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Z žádného ustanovení zákona nelze dovodit, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit

skutečný stav věci dle ustanovení § 32 zákona č. 71/1967 Sb. má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. V daném případě, kdy stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil obavami z pronásledování ze strany soukromých osob, aniž by se obrátil na příslušné orgány své země a aniž by jakkoli zmiňoval své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině, nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem, žalovaný nepochybil v právním posouzení, v jehož důsledku nebyl azyl udělen.

Příslušnost k sociální skupině stěžovatel poprvé uvádí až v kasační stížnosti, stejně tak uvádí *nova*, pokud v kasační stížnosti zcela v rozporu se svým tvrzením ve správním řízení namítá, že se na policii s žádostí o pomoc obrátil, tato je však součástí zločineckých struktur.

Podle ust. § 109 odst. 4 s. ř. s. ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží; z uvedeného důvodu proto kasační soud tyto skutečnosti nezohlednil.

Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou ani námitku stěžovatele stran neprovedeního důkazu v řízení před krajským soudem. Stěžovatel k návrhu provedení důkazu nejen, že nesdělil, jakou skutečnost hodlá tímto důkazem prokázat, navíc k jednání, které bylo k jeho žádosti za účasti tlumočnicka stanoveno na den 13. 10. 2004, se nedostavil sám ani jeho právní zástupce. Nelze tak soudu vytýkat, že se s důvody neprovedení navrhovaného důkazu nevypořádal. Odůvodnění v rozsudku krajského soudu v tomto směru netrpí vadou, která by mohla mít za následek jeho nepřezkoumatelnost.

Z rozsudku soudu, napadeného kasační stížností, je pak zřejmé, že ten se řádně zabýval námitkami stěžovatele uplatněnými v žalobě a své rozhodnutí řádně odůvodnil. Poučovací povinnost žalovaného v řízení o udělení azylu nemá představovat návod, jak azyl získat, tedy prezentaci důvodů, pro které je obvykle azyl poskytován. Na druhé straně správní řízení nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatel nebyl ve vypovězení důvodů, které jej k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezován. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní a jako takový jej soud 1. stupně i vyhodnotil.

Nejvyšší správní soud shodně se závěrem soudu I. stupně shledal rozhodnutí žalovaného řádně odůvodněným, jeho závěry jsou logické a jsou odrazem řádně provedeního dokazování. Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování, je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků správní orgán při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly řádně zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování vycházel. Stěžovatel měl možnost vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k podkladům, navrhnout jejich doplnění. Žalovaný vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci; z odůvodnění rozhodnutí je potom zřejmé, které skutečnosti byly podkladem pro rozhodnutí, jakými úvahami byl žalovaný veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval.

Vzhledem k tomu, že žádost stěžovatele byla zamítnuta dle § 16 zákona o azylu jako zjevně nedůvodná, nerozhodoval žalovaný o existenci překážky vycestování; protože se posouzením neexistence překážky vycestování nezabýval žalovaný, nemohl ji

posuzovat v řízení o žalobě ani krajský soud. Ze stejného důvodu se tato otázka nemohla stát ani předmětem přezkoumání ze strany kasačního soudu.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 30. května 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu